

ΕΚΤΑΚΤΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 5ΗΣ ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1999

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΗΤΣΟΠΟΥΛΟΥ

Ε Π Ι Σ Η Μ Η Υ Π Ο Δ Ο Χ Η
ΤΟΥ ΑΝΤΕΠΙΣΤΕΛΛΟΝΤΟΣ ΜΕΛΟΥΣ
κ. BORIS FONKIČ

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΥ κ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΑΡΤΕΜΙΑΔΗ

Ἡ σημερινή ἔκτακτη συνεδρία τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν εἶναι ἀφιερωμένη στὴν ἐπίσημη ὑποδοχὴ τοῦ νέου ἀντεπιστέλλοντος μέλους τῆς, τοῦ διακεκριμένου Ρώσου ἑλληνιστῆ, καθηγητῆ κ. Boris Fonkič.

Ὁ κ. Fonkič εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς διαπρεπεῖς θεράποντες, σὲ διεθνὲς ἐπίπεδο, τῆς ἑλληνικῆς ἐπιστήμης καὶ παιδείας, καὶ ἰδιαίτερα τῆς ἑλληνικῆς κωδικολογίας καὶ παλαιογραφίας. Πολλὲς καὶ λαμπρὲς εἶναι οἱ μελέτες του, ποὺ ἀφοροῦν τὰ ἑλληνικὰ χειρόγραφα καὶ τοὺς γραφεῖς τους ἀπὸ τὸν 9ο ὡς τὸν 18ο αἰῶνα.

Γιὰ τὴν ἐπιστημονικὴ του ὅμως σταδιοδρομία καὶ τὸ καταξιωμένο ἔργο του θὰ μᾶς μιλήσει, ὡς εἰδικός, ὁ συνάδελφος κ. Μανοῦσος Μανούσακας.

Ἐγὼ περιορίζομαι νὰ τονίσω ὅτι ἀποτελεῖ εὐχῆς ἔργο γιὰ τὴν Ἀκαδημία μας τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ κ. Boris Fonkič εἶναι ὁ πρῶτος Ρῶσος ἐρευνητῆς ποὺ ἐξελέγη ὡς ἀντεπιστέλλον μέλος τῆς.

Ἀξιότιμε κ. Boris Fonkič,

Μὲ πολλὴ χαρὰ σᾶς ἀπευθύνω τὸν πιὸ θερμὸ χαιρετισμὸ καὶ τὶς καλύτερες εὐχές μου γιὰ τὴ συνέχιση τῆς πολύτιμης προσφορᾶς σας στὴ μελέτη καὶ προβολὴ τοῦ πολιτισμικοῦ παρελθόντος τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Καὶ τώρα παρακαλῶ τὸν συνάδελφο κ. Μανοῦσο Μανούσακα νὰ ἔλθει στὸ βῆμα καὶ νὰ λάβει τὸ λόγο.

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ ΤΟΥ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ Κ. ΜΑΝΟΥΣΟΥ ΜΑΝΟΥΣΑΚΑ

Ἀγαπητὲ Συνάδελφε,

Μὲ ἐντολὴ τῆς Ἀκαδημαϊκῆς Συγκλήτου ἔχω ἀναλάβει νὰ σᾶς προσφωνήσω ἐκ μέρους τῆς. Θὰ σᾶς προσφωνήσω μάλιστα στὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα, ποὺ τὴ γνωρίζετε τόσο καλά, ὅπως θὰ μᾶς δείξετε ἀμέσως. Ἡ προσφώνηση ἔχει σκοπὸ νὰ ἐκθέσει συνοπτικώτατα τὰ βιογραφικὰ σας καὶ νὰ παρουσιάσει τὸ μεγάλο καὶ βαρυσήμαντο ἔργο σας.

Γεννηθήκατε τὸ 1938, στὰ Οὐράλια Ὀρη τῆς πρώην Σοβιετικῆς Ἐνώσεως καὶ ἀποφοιτήσατε, μὲ χρυσὸ μετάλλιο, ἀπὸ τὸ σχολεῖο τῆς πόλης Λίπετσκ, γιὰ νὰ γραφεῖτε στὴν Ἱστορικὴ Σχολὴ τοῦ ὀνομαστοῦ Πανεπιστημίου «Λομονόσοβ» καὶ νὰ σπουδάσετε τὴν Ἑλληνικὴ Γλῶσσα καὶ Ἱστορία (ἀρχαία καὶ βυζαντινὴ), καθὼς καὶ τὶς βοηθητικὲς ἐπιστῆμες τῆς Ἱστορίας (ἑλληνικὴ Ἐπιγραφικὴ, Παπυρολογία κ.λπ.), καὶ ἀκόμη τὴ λατινικὴ καὶ ρωσικὴ Παλαιογραφία. Εἴχατε τὴν τύχη νὰ ἔχετε διδασκάλους διαπρεπεῖς ἐρευνητές, ὅπως ὁ Κωνστ. Ζελίν, ἡ Εὐγενία Γκρανστρέμ κ.ἄ.

Μετὰ τὴ λήξη τῶν πανεπιστημιακῶν σας σπουδῶν, διορισθήκατε, τὸ 1961, στὴν Ἐπιστημονικὴ Βιβλιοθήκη τοῦ Πανεπιστημίου «Λομονόσοβ», ὅπου ἐργαστήκατε ὡς τὸ 1971. Ἀπὸ τὸ 1971 ὡς τὸ 1998 ἐργαστήκατε στὸ Τμῆμα τῆς Ἱστορίας τοῦ Βυζαντίου στὸ Ἰνστιτοῦτο τῆς Παγκοσμίου Ἱστορίας τῆς Ῥωσικῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν. Τὸ 1998 ἀναλάβετε τὴ διεύθυνση τοῦ Κέντρου Παλαιογραφίας, Κωδικολογίας καὶ Διπλωματικῆς, ποὺ ὀργανώθηκε στὸ ἴδιο Ἰδρυμα.

Τὴ διδακτορικὴ σας διατριβή, μὲ θέμα «Ἡ Ἑλληνικὴ Κωδικολογία» (βάσει χειρογράφων τοῦ 10ου-17ου αἰῶνα ἀπὸ τὶς συλλογὲς τῆς Μόσχας καὶ τοῦ Λένινγκραντ) τὴν ὑποστηρίξατε τὸ 1969 καὶ τὴν ἐπὶ ὑψηλείᾳ διατριβή σας, μὲ θέμα «Ἑλληνορωσικὲς σχέσεις τοῦ 14ου-17ου αἰ.», τὸ 1992.

Τὸ 1995, ἰδρύσατε τὸ Τμῆμα Βυζαντινῆς καὶ Νεοελληνικῆς Φιλολογίας στὸ Πανεπιστήμιο «Λομονόσοβ» καὶ εἶστε σήμερα ἓνας ἀπὸ τοὺς τακτικὸς καθηγητὲς του, ἐνῶ τὴ διεύθυνσή του τὴν ἀνέλαβε ὁ Ἕλληνας μαθητὴς σας Δημήτριος Γιαλαμάς.

Τὸ 1996, καταρτίσατε νέο πρόγραμμα βυζαντινῶν καὶ νεοελληνικῶν σπουδῶν στὸ Ῥωσικὸ Ὀρθόδοξο Πανεπιστήμιο τῆς Μόσχας. Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ δύο αὐτὰ ρωσικὰ Πανεπιστήμια, ἐτοιμάζετε σειρὲς παραδόσεων μὲ θέματα ἑλληνικῆς Παλαιογραφίας, Ἱστορίας τῶν ἑλληνορωσικῶν σχέσεων στὸ Κρατικὸ Ὠδεῖο Μόσχας καὶ στὸ Ῥωσικὸ Κρατικὸ Πανεπιστήμιο Ἀνθρωπιστικῶν Σπουδῶν.

Μὲ τὴν καθοδήγησή σας, φοιτητὲς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Μόσχας συνέταξαν πολυάριθμες διπλωματικὲς ἐργασίες, ἀκόμη καὶ διδακτορικὲς διατριβές.

Πολυάριθμες είναι και οι ανακοινώσεις σας (πάντα με προσφορά νέων πηγών και απόψεων) σε διεθνή Συνέδρια.

Για ένα τρίμηνο (στά τέλη του 1977) φιλοξενηθήκατε από το 'Ελληνικό' Ινστιτούτο της Βενετίας και έτσι μπορέσατε να μελετήσετε τα έλληνικά χειρόγραφα των ιταλικών βιβλιοθηκών, κυρίως της Μαρκιανής (Βενετία), της Λαυρεντιανής (Φλωρεντία) και της Βατικανής (Ρώμη). Έτσι παρουσιάσατε (1979) τα εύρηματά σας σε μιαν από τις πλουσιότερες σε νέο υλικό μελέτες σας. Το γεγονός αυτό σας ώθησε να επεκτείνετε τις έρευνές σας και σε άλλες μεγάλες βιβλιοθήκες της Ευρώπης (καθώς και στην 'Εθνική μας Βιβλιοθήκη), στις οποίες έντοπίσατε νέα σημαντικά εύρηματα.

Το 1978, ήλθατε στη Θεσσαλονίκη και μελετήσατε τα χειρόγραφα των Μετεώρων.

Από το 1961, άρχισατε να δημοσιεύετε στα έγκυρότερα έλληνικά και διεθνή περιοδικά, ή αυτοτελώς, έργασίες στηριγμένες πάντα σε αυθεντικές πηγές και ακλόνητες μαρτυρίες, και διατυπωμένες με θαυμαστή ένημερότητα και υποδειγματική μέθοδο. Όλες σχεδόν είναι αφιερωμένες στην παλαιογραφική και κωδικολογική έρευνα των ελληνικών χειρογράφων και έγγραφων των βιβλιοθηκών, των Μουσείων και των Αρχείων της Ρωσίας, καθώς και στις έλληνο-ρωσικές σχέσεις του 14ου-19ου αιώνα. Το προσφερόμενο απ' αυτές υλικό είναι πλουσιότατο, οι έπισημάνσεις και οι ταυτισμοί προσώπων και γραφικών χαρακτήρων έπιτυχεῖς και τα προβλήματα που αντιμετωπίζονται έξαιρετικά ένδιαφέροντα.

Όλες οι έργασίες σας αποβλέπουν σε ένα κοινό στόχο: στην έπισήμανση και αξιοποίηση των ελληνικών χειρογράφων και έγγραφων. Όλο το έξαιρετικά πλούσιο αποκομιζόμενο υλικό είναι όχι μόνο ανέκδοτο, αλλά και άγνωστο και άκατάγραφο. Γι' αυτό και ή συνεχής προσπάθειά σας έχει ως ειδικότερους στόχους α) την παρουσίαση των ελληνικών χειρογράφων και έγγραφων των βιβλιοθηκών και αρχείων της Ρωσίας β) την ιστορία των συλλογών αυτών γ) την ιστορία των έλληνορωσικών πολιτιστικών σχέσεων κατά τους αιώνες αυτούς και δ) την παλαιογραφική έρευνα μεμονωμένων κωδικών και έγγραφων.

Από το 1964 και έξής έχετε οργανώσει σειρές παραδόσεων και σεμιναρίων στα Πανεπιστήμια Μόσχας, Λένινγκραντ, Τιφλίδας, Έρεβάν, καθώς και Βόννης, Μονάχου, Μύνστερ, Βιέννης και Παρισίων. Τα τελευταῖα χρόνια διευθύνετε το σεμινάριο 'Ελληνικής Κωδικολογίας στο 'Ιστορικό Μουσείο της Μόσχας και προέτασθε του Κέντρου 'Ελληνορωσικής 'Αρχαιογραφίας στο Ρωσικό Κρατικό 'Αρχείο Παλαιών Έγγραφων.

Ἔχετε μετάσχει, ὡς εἰδικός, σὲ πολυάριθμα διεθνή συνέδρια, σὲ συμπόσια Βυζαντινῶν καὶ Νεοελληνικῶν Σπουδῶν καὶ Ἑλληνικῆς Παλαιογραφίας (Μόσχα, Τυφλίδα, Λένινγκραντ, Ἀθήνα, Βερολίνο, Ὁξφόρδη, Ρώμη, Κρεμόνα κ.ἄ.), καὶ μελετήσατε συστηματικὰ πολλὰ συλλογὰς ἑλληνικῶν καὶ ρωσικῶν χειρογράφων καὶ ἐγγράφων, στὴ Ρωσία καὶ στὶς δημοκρατίες τῆς πρώην Σοβιετικῆς Ἑνώσεως, καθὼς καὶ στὴν Ἰταλία, Ἑλλάδα, Ἀγγλία, Γαλλία, Γερμανία, Βουλγαρία, Οὐγγαρία, Αὐστρία, Ἰσπανία. Δύο φορές ἐργασθήκατε στὸ Ἑλληνικὸ Ἰνστιτοῦτο Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν τῆς Βενετίας. Ἀπὸ τὸ 1991 εἴσθε μέλος τῆς Διεθνοῦς Ἐπιτροπῆς Ἑλληνικῆς Παλαιογραφίας.

Ἀγαπητὲ Συνάδελφε,

Τὸ ἐπιβλητικὸ αὐτὸ παιδευτικὸ, ἐρευνητικὸ καὶ συγγραφικὸ ἔργο σας δὲν εἶναι εὐκόλο νὰ ἀποτιμηθεῖ μὲ τὰ πενιχρὰ αὐτὰ λόγια. Ἐνα ὅμως εἶναι βέβαιο: ὅτι ἡ παρουσία σας στὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν θὰ εἶναι γόνιμη καὶ δημιουργική.

Καλῶς ἦλθατε στὴν Ἀκαδημία μας!